

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII ред. від 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про дошкільну освіту». № 2628-III ред. від 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. № 344/2013 ред. від 25.06.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
4. Карпенко О., Чепіль М.М. Сучасні напрями в дошкільній педагогіці: робоча програма навчальної дисципліни для підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктора філософії. Дрогобич: Ред.-вид. відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2020. 22 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.12>

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ
УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ПОРІВНЯННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ
ОСВИТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Кловак Г. Т.

*доктор педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології початкової освіти
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

Собко В. О.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
м. Глухів, Сумська область, Україна*

Сучасна педагогічна наука визначає навички критичного мислення як одні з провідних в рейтингу професійної діяльності та пристосування до життя в нових мінливих умовах. Значимість цього підтверджують практика широкого використання технологій розвитку критичного мислення молодого покоління багатьох розвинених країн світу. Зокрема, Національні стандарти США виділяють критичне мислення як важливу умову формування навичок трансформації та пристосування до сьогодення, тому у змісті навчальних програм різних

дисциплін цьому аспекту приділяється значна увага [3; 4; 5]. Проте аналіз результатів останніх наукових досліджень в Україні, а також наше спостереження та аналіз роботи вчителів засвідчують, що проблема розвитку критичного мислення в учнів молодшого шкільного віку залишається однією з актуальних в сучасній початковій освіті. Враховуючи це, ми визначили метою нашого дослідження визначення сутності та основних тенденцій розвитку критичного мислення в учнів сучасної початкової школи України в контексті порівняння змісту освіти американської та української школи.

Дослідження важливості сутності досліджуваної проблеми нами визначалось на основі аналізу явищ навколишнього життя, які передбачали потребу навичок критичного мислення в повсякденному житті як основу мотиваційного компоненту його розвитку.

Ми виходили з розуміння того, що наше реальне життя складається із багатьох різних і складних чинників. Частіше всього вони не мають єдиного правильного варіанту рішення. Однак сучасні молоді люди мають дослідити життєву ситуацію, вибрати, проаналізувати, знайти та обґрунтувати кращий оптимальний варіант її рішення, посилаючись на знання, нормативні закони, моральні погляди та логіку суджень. Ми не говоримо про знаходження «правильного», а говоримо про «оптимальний» варіант рішення проблеми. Наприклад, молодий юнак чи дівчина закінчують школу і їм треба зробити важливий вибір життєвого шляху – вибрати професію, свій життєвий шлях на майбутнє. Вони стоять перед великим вибором позитивних і негативних характеристик кожного варіанту: престижності професії, коштів на навчання, місця розміщення навчального закладу, можливості влаштування на роботу після закінчення курсу навчання, зарплати і таке інше. Кожна з цих характеристик може бути критично переосмислена і бути як привабливою так і носити непривабливий характер. Майбутнє життя випускника загальноосвітньої школи, його успішне майбутнє залежить від правильності, вірніше, від оптимального варіанту вибору, що має бути побудованим на глибокому аналізі проблеми, пошуку та прогнозу різних варіантів рішення тощо.

На наступному етапі життя вже сучасний фахівець у своїй роботі має здійснити також вибір, і цей оптимальний вибір, а також його результат, не буде повністю стовідсотково правильним або неправильним, бо професійна діяльність вносить різні фахові та специфічні людські характеристики, і це має враховуватись також. Тобто критичне мислення є основним в роботі фахівця в будь-якій галузі виробництва.

Важливо також враховувати технічний прогрес, інтернет, величезну кількість різноманітної інформації, що вимагає від кожної людини уміння аналізувати, критично ставитися до всього. Неможливо в

нинішньому суспільстві акцентувати увагу лише на знання, тому що вони стають безмежними в просторі та часі. Це спонукає необхідність готувати людей до вміння пошуку потрібної інформації за певними критеріями і підходами, тобто вміти критично мислити, виділяти потрібне, щоб знайти необхідне.

Нові виклики сучасного політичного життя впливають на долю кожного з нас, вимагають від людей необхідності розвитку критичного мислення, що є необхідним для встановлення демократичного суспільства та влади. Адже з уміннями критично мислити люди будуть ефективніше екзамінувати кандидатів на виборах, будуть робити свій вибір в бік фактів, а не слів та емоцій.

Кар'єра і життєвий успіх залежать також від рівня критичного мислення людини. Американські дослідники стверджують, що, як правило, вступають до провідних університетів світу ті студенти, які мають високий рівень критичного мислення. Саме критичне мислення є ключовим, основним фактором студентського успіху в коледжах та університетах [5, с. 8].

З розвитком глобальної економіки низькооплачувані малокваліфіковані роботи переходять в інші країни, де є дешева робоча сила. Тому високотехнологічні країни, щоб зберегти високі фахові позиції та конкуренцію, розглядають критичне мислення як основу для підготовки фахівця, який зможе працювати в умовах нової економіки, де швидкі зміни вимагають від працівників думати, приймати самостійні рішення та творити нове, щоб забезпечити благополуччя і високий розвиток бізнесу та держави, зокрема.

І нарешті для простих людей низький рівень критичного мислення може бути результатом прийняття помилкових і небезпечних рішень. Також відсутність критичного мислення стає причиною негативних наслідків: втрати роботи, академічних проблем, фінансової неспроможності, сімейних негараздів тощо.

З цього випливає, що розуміння важливості критичного мислення є першим кроком до вдосконалення людини, до пристосування її в умовах сучасного розвитку суспільства. Іншими словами, можна стверджувати, що це перший крок формування мотиваційного аспекту розвитку критичного мислення особистості взагалі і учня молодшого шкільного віку, зокрема.

Аналіз наукової літератури дозволяє нам стверджувати, що критичне мислення – це активна цілеспрямована сила прийняття (побудови, творення) певного рішення, побудованого на основі нашого власного знання та поглядів, а також на основі аналізу інших поглядів з врахуванням різних уточнень та вдосконалення нашого розуміння проблеми.

Критичне мислення було впроваджено в школах США в 1956 році, коли Бенжамін Блум (Benjamin Bloom) класифікаційну систему об'єктів мислення (Taxonomy of Educational Objectives). Вчителі та інші фахівці побачили в ній шлях до оцінки рівня мислення в класі. Ця класифікація включає визначення шести рівнів мислення: знання про проблему; розуміння проблеми; вживання (використання) знань; аналіз знань; синтез знань; еволюція (перевірка, критика та вдосконалення) [2].

Пізніше науковці вдосконалили ці рівні, визначивши їх, як: пам'ятати (узнавати, повторяти); розуміти (представляти іншими словами, наводити приклади, класифікувати, порівнювати, пояснювати); використовувати, вживати (де?); аналізувати (розкладати на частини, диференціювати, організувати); еволюція (перевірка, критика); творити (генерувати ідеї творення, прогнозувати, планувати, визначати ефективність, впроваджувати в життя) [5, с. 11–12]

В зарубіжній літературі розроблено запитання і завдання для розвитку кожного рівня, для кожного етапу, які рекомендовано використовувати в початковій школі [5, с. 44–48]. Дослідження доводять, що всі 6 етапів-рівнів можна вже формувати в початковій школі [2; 3; 4; 5].

Порівняльний аналіз підручників, робочих книг-зошитів для початкової школи США та України з цієї проблеми показує недостатній рівень змісту матеріалів з реального життя (фактичного матеріалу) в українських підручниках в порівнянні з американськими [1; 4]. Також необхідно звернути особливу увагу на недостатню увагу на зміст завдань та запитань для учнів української школи, які б відповідали розвитку критичного мислення, особливо на четвертому, п'ятому та шостих рівнях його розвитку. Це також підтверджується в процесі опитування та аналізу педагогічної діяльності вчителів початкової школи України.

Таким чином, на основі викладеного вище, ми визначили, що проблема розвитку критичного мислення учнів початкових класів залишається актуальною і важливою. Розуміння сутності критичного мислення на сучасному етапі визначає його тенденції розвитку, пов'язані насамперед з основними етапами – рівнями (знання, розуміння, використання, аналіз, еволюція, творення). Кожному етапу розвитку критичного мислення має відповідати зміст завдань спрямованих на різні ступені розвитку. Особливу увагу слід зосереджувати нетрадиційним для української школи вищим ступеням розвитку критичного мислення, таким, як : аналіз, еволюція і творення рішення. Нашими пропозиціями наступних наукових пошуків є: використання тестової методики в розвитку критичного мислення молодших школярів на вищих ступенях розвитку мислення; вплив

кейс-технологій на формування критичного мислення учнів та майбутніх учителів; критичне мислення в контексті розвитку соціальної компетентності учнів тощо.

Література:

1. Вашуленко М., Васильківська Н., Дубовик С. Українська мова та читання: Підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Частина 1. Київ: Освіта. 2020. 160с.
2. Bloom, B.S. (Ed.). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, by a committee of college and university examiners. Handbook 1: Cognitive domain. New York: David McKay. 1956. URL: <https://www.uky.edu/~rsand1/china2018/texts/Bloom%20et%20al%20-Taxonomy%20of%20Educational%20Objectives.pdf>.
3. Foster, Ruth. Analogies for critical thinking. Grades 1-2. Garden Grove. California. Teacher Created Resources. 2018. 64.
4. Scholastic Success with 3rd grade. Workbook: Math, Reading, Writing, Grammar, Maps. New York. Toronto. London. Auckland. Sydney. Scholastic Teaching Resources. 2003. 416.
5. Stobaugh, Rebecca. Assessing critical thinking in elementary schools: meeting the common core. Routledge, Taylor & Francis Group New York London, 2013. 160.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.13>

СПОСОБИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО МІНІМУМУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Кушнір І. М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мовної підготовки І

Навчально-науковий інститут міжнародної освіти

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

Іноземні студенти українських медичних ЗВО здобувають освіту іноземною для них мовою (українською), яка набуває інструментальної та світоглядної функції у комунікативній взаємодії з чужоземним мовно-культурним середовищем і в навчально-пізнавальній діяльності. Тож доленосним фактором є володіння іноземною (українською) мовою, а побудова та організація системи навчання української мови